

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาและความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศใดๆ ต้องขึ้นกับคุณภาพชีวิตของประชากรในประเทศนั้นๆ คุณภาพชีวิตของประชาชนย่อมขึ้นกับการอยู่ดีกินดี การอยู่ดีกินดีต้องขึ้นกับสิ่งแวดล้อมที่ดี สิ่งแวดล้อมที่ดีก็ต้องขึ้นกับความพอเพียงของระบบนิเวศที่ดำรงสภาพของตนเองให้คงอยู่ได้ ในอดีตเรามีสิ่งแวดล้อมที่มีคุณภาพ มีแม่น้ำที่สะอาด อากาศบริสุทธิ์ ป่าไม้เขียวขจี สังคมมีความสงบ ซึ่งได้มาฟรีและเห็นอยู่ทุกวันทำให้มองไม่เห็นคุณค่า แต่สถานการณ์ปัจจุบันเปลี่ยนไปคุณภาพชีวิตของเราเลวลง คนเริ่มตั้งเงื่อนไขที่จะไม่รับปัญหาสิ่งแวดล้อมที่จะมากระทบ เช่น ไม่ต้องการกินอาหารที่มีสารพิษหรือสปีนเปื้อน ไม่อยากเห็นขยะกองหน้าบ้าน หรือน้ำเน่าขังอยู่หน้าบ้าน เพราะสิ่งเหล่านี้ไปกระทบต่อคุณภาพชีวิตของพวกเขา ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าคุณภาพชีวิตไม่ได้ขึ้นกับการมีทรัพยากรบริโภคนั้น แต่ยังขึ้นกับคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวอีกด้วย (ประธาน ดังสิกบุตร, 2542) คุณภาพชีวิตของประชาชนและคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ประเทศชาติมีการพัฒนาแบบยั่งยืนและเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนในประเทศต้องการ

หากจะให้คำจำกัดความอย่างสั้นๆ ประวัติศาสตร์สมัยใหม่นับแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรมเป็นต้นมา ก็คือประวัติศาสตร์แห่งการทำลายธรรมชาติแวดล้อมอย่างกว้างขวาง (พระไพศาล วิสาโล, และสมควร ใฝ่งามดี, 2533 : 311) ท่ามกลางกระบวนการของโลกาภิวัตน์ ระบอบอุตสาหกรรมนิยมและลัทธิบริโภคนิยมที่แพร่กระจายมากขึ้นในสังคมไทย การขยายตัวอย่างรวดเร็วของอุตสาหกรรมการผลิตและการบริโภค จะส่งผลให้เกิดความไร้เสถียรภาพและภาวะการขาดดุลภาพในระบบนิเวศอย่างรุนแรงมากขึ้น ในขณะเดียวกันการขยายตัวของประชากร (แม้จะอัตราปานกลาง) และการขยายตัวของสังคมเมืองอย่างรวดเร็ว จะเป็นตัวแปรที่เข้ามาผลักดันให้สถานการณ์ทางสิ่งแวดล้อมเลวร้ายยิ่งขึ้นไปอีก ดังนั้น ถ้าประชากรและความมั่งคั่ง (ทางอุตสาหกรรม) ขยายตัวต่อไป รวมทั้งประสิทธิภาพในการปล่อยมลพิษยังคงมีระดับสูงอยู่ เป็นที่แน่นอนว่า ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจะมีแนวโน้มรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ (ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2539 : 189)

พระไพศาล วิสาโล, และสมควร ใฝ่งามดี (2533 : 299-303) กล่าวว่า ในทัศนะของขบวนการนิเวศวิทยา ปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลกเป็นปัญหาทางโครงสร้างและกระบวนการทัศน์โดย

ที่เดียว วิกฤตการณ์นี้เวสวิทยาโดยพื้นฐานชี้ให้เห็นถึงความอัปจนของทัศนคติของมนุษย์ที่แยกตนเองออกจากธรรมชาติ และมุ่งเอาชนะธรรมชาติยิ่งกว่าที่จะร่วมมือกับธรรมชาติ การมองความเป็นจริงอย่างแยกส่วนไม่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติเลวร้ายลง เพราะการขาดความรู้เท่าทันในการกระทำของตนซึ่งส่งผลกระทบเป็นลูกโซ่ จนในที่สุดกลับมาเป็นภัยต่อมนุษย์เอง ปัญหาทางด้านการแพทย์ การศึกษา และเกษตรกรรม เป็นตัวอย่างชี้ว่า ทัศนคติแบบแยกส่วนนั้นส่งผลร้ายต่อร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อมของมนุษย์เพียงใดบ้าง เป็นเพราะการมองแบบแยกส่วนมนุษย์จึงมองข้ามมิติทางจิตวิญญาณและให้คุณค่าแก่วัตถุเพื่อสนองความต้องการทางกายภาพ ถึงที่สุดแล้วคุณค่าแบบวัตถุนิยมและบริโภคนิยมทำให้โลกทั้งโลกกลายเป็นแหล่งวัตถุดิบที่มีไว้เพื่อให้มนุษย์ได้คัดถว และเพื่อสนองวิถีชีวิตอันฟุ่มเฟือยและไม่รู้จักพอ เป็นเพราะวิถีชีวิตเช่นนี้เอง เทคโนโลยีที่ก้าวร้าวต่อมนุษย์และธรรมชาติ เศรษฐกิจที่เน้นการเจริญเติบโต จึงกลายมาเป็นเครื่องมือสำคัญของมนุษยชาติในปัจจุบัน

แม้ว่าประเทศไทยจะมีกฎหมายและองค์กรรองรับการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมมาตั้งแต่ พ.ศ. 2518 แต่ดูเหมือนปัญหาสิ่งแวดล้อมของไทยกลับทวีความรุนแรงมากขึ้นมาโดยตลอด ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเป็นเพราะกลไกการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมตามไม่ทันการขยายตัวของเศรษฐกิจ ทำให้เกิดการเร่งรัดนำทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมาใช้เกินขีดความสามารถในการรองรับของธรรมชาติ ในขณะที่การนำเอานโยบายด้านการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไปปฏิบัติเป็นไปอย่างเชื่องช้าและกฎหมายขาดการบังคับใช้ การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมจึงยังมีช่องว่างทางนโยบายและกลไก (มิ่งสรรพ ขาวสะอาด, 2552) ดังนั้น การแก้ปัญหาสังแวดล้อมและการรณรงค์ส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจะสัมฤทธิ์ผลได้ยาก หากไม่ได้รับความร่วมมืออย่างจริงจังจากประชาชนโดยทั่วไป อย่างไรก็ตามการที่สาธารณชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสังแวดล้อมนั้นสิ่งสำคัญคือ ต้องให้คนเหล่านั้นได้มีการรับรู้ (perception) ในเหตุการณ์หรือปัญหาสังแวดล้อมที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เป็นที่หวังว่าเมื่อเกิดการรับรู้ในปัญหาดังกล่าวแล้วจะนำไปสู่การตระหนัก (awareness) ถึงปัญหาหรือภัยอันตรายที่จะเกิดจากความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมและการร่อยหรอของทรัพยากร ซึ่งในที่สุดอาจจะนำไปสู่การดำเนินการ (take action) อย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น (ชูศักดิ์ วิทยากค์, 2537: 3)

บทบาทของสื่อมวลชนจึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ในด้านการรณรงค์และให้ข่าวสารเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นถือเป็นสื่อมวลชนแขนงหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อสังคม เนื่องจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นเน้นการนำเสนอเนื้อหาและเรื่องราวเกี่ยวกับสังคมท้องถิ่นเป็นหลัก ตลอดจนนักข่าวหรือนักหนังสือพิมพ์มักเป็นคนในพื้นที่ จึงสามารถเข้าถึงเหตุการณ์ เผยแพร่ปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่นได้อย่างเข้าใจลึกซึ้ง ทำให้ได้ข่าวที่เจาะลึก อันจะส่งผลให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมแก่ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งเป็นรากฐาน

สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังที่ นักวิชาการด้านนิเทศศาสตร์ชาวอเมริกัน Wibur Schramm (1964 อ้างใน ปาริชาติ สถาปิตานนท์, 2546) ได้ให้ข้อคิดเกี่ยวกับบทบาทของสถาบันสื่อมวลชนไว้ในหนังสือเรื่อง สื่อมวลชนกับการพัฒนาประเทศ (Mass Media and National Development) ว่า สื่อมวลชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาสังคม เนื่องจากสื่อมวลชนมีภารกิจต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. สื่อมวลชนจะทำหน้าที่เป็นผู้ตรวจสอบ โดยสื่อมวลชนคอยเฝ้าดูความเคลื่อนไหวต่างๆ ในสังคม และรายงานข้อมูลดังกล่าวให้สาธารณชนทราบ

2. สื่อมวลชนมีบทบาทในเชิงนโยบาย กล่าวคือ สื่อมวลชนสามารถจุดประกายแนวคิดต่างๆ ให้อยู่ในความสนใจของกระแสสังคม และผลักดันให้เกิดการตัดสินใจเชิงนโยบายในระดับผู้บริหารประเทศ

3. สื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่เป็นผู้สอน เพื่อเตรียมสมาชิกในสังคมให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ สอนทักษะการปฏิบัติตน ตลอดจนปลูกฝังค่านิยมที่เหมาะสมในสังคม

บทบาทข้างต้นเป็นพันธกิจพื้นฐานที่สื่อมวลชนจำเป็นต้องยึดถือและปฏิบัติให้เกิดผลในฐานะที่เป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นที่พึ่งของประชาชน และประชาชนก็ยกย่องให้เกียรติจนได้ชื่อว่า เป็นฐานันดรที่สี่ของสังคม

บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2537 : 140 อ้างใน วลัษณ์กมล เอี่ยมวิวัฒน์กิจ, 2542) ได้ใช้คำว่า “วารสารศาสตร์สีเขียว” เพื่อจำกัดความการทำงานของสื่อมวลชนกระแสหลักทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ในการรายงานและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารรวมทั้งสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมให้เกิดแก่สาธารณชน “วารสารศาสตร์สีเขียว” หรือ “วารสารศาสตร์สิ่งแวดล้อม” (environment journalism) หรืออีกนัยหนึ่ง วิชาการเกี่ยวกับการรายงานข่าวหรือสื่อข่าวที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม (environment news reporting) การสื่อข่าวแขนงดังกล่าวนี้เป็นการแสดงบทบาทอีกบทบาทหนึ่งของสื่อมวลชน นั่นคือ การมีส่วนร่วมในการพิทักษ์ดูแลสิ่งแวดล้อม และกระตุ้นให้ประชาชนผู้รับสารตระหนักและมีจิตสำนึกในการร่วมกันอนุรักษ์และดูแลสิ่งแวดล้อมด้วย บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา (2539 : 126) ยังได้กล่าวอีกว่า หน้าที่ของวารสารศาสตร์ชนิดนี้ คือ การทำทนายนิยามของคำว่า “ข่าว” ในกรอบการคิดเก่าๆ เช่น รายงานด้านสิ่งแวดล้อมไม่ควรเน้นการทำลายสมดุลสภาพในดิน น้ำ ลม ไฟ หรือระดับมลภาวะเท่านั้น แต่ควรให้ความสำคัญแก่รากเหง้าของมัน โดยครบถ้วนตลอดกระบวนการ รวมทั้งแนวทางแก้ไขระยะสั้นและระยะยาว สำหรับการปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับนโยบายรัฐและธุรกิจ

ในขณะที่ วีระศักดิ์ สาเลขกานนท์ (2533 : 3-4 อ้างใน วลัษณ์กมล เอี่ยมวิวัฒน์กิจ, 2542) เสนอว่า วารสารศาสตร์สิ่งแวดล้อมนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการขยายไปสู่ประเด็นเนื้อหาใหม่ที่จะนำเสนอ

ต่อผู้รับสารเท่านั้น แต่จะต้องสร้างเทคนิคและวิธีการในการนำเสนอขึ้นมาเฉพาะด้านอีกด้วย ทั้งนี้ เพราะเหตุผลที่ว่า การสื่อสารสิ่งแวดล้อมนั้น ไม่ได้เป็นเพียงหน้าที่ในการรายงานสถานการณ์ เรื่องราว หรือปัญหาที่เกิดขึ้นแต่เพียงอย่างเดียว แต่ “การสื่อสารสีเขียว” ในลักษณะนี้จะต้อง สามารถนำไปสู่ผลในการโน้มน้าวให้ผู้รับสารมีความตระหนักและเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการดูแล พิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย และไม่เพียงแต่ผู้รับสารซึ่งเป็นสาธารณชนทั่วไปเท่านั้นที่จะเป็นเป้าหมาย ในการชักจูงและโน้มน้าวใจดังกล่าว หากยังรวมไปถึงผู้กำหนดนโยบายในการบริหารประเทศ ดังเช่นรัฐบาลหรือหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องด้วย

อย่างไรก็ดี แม้ทฤษฎีจะคาดหวังให้สื่อมวลชนแสดงบทบาทและหน้าที่ได้ตามที่กล่าวมา แต่ก็ไม่ใช่ว่าเรื่องที่ทำได้ง่ายนักต่อการแสดงบทบาทและหน้าที่ให้สมบูรณ์ โดยเฉพาะการแสดง บทบาทในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพราะปัญหาสิ่งแวดล้อมจะไม่เป็น “สินค้า” ที่เข้ากับวิธีการทำงานวันต่อวันของสื่อมวลชน ด้วยความที่สื่อมวลชนเน้นการขายเรื่องราวร้อนๆ ที่ มีความฉับพลันเป็นสาระ ความผิดปกติในดิน น้ำ ลม ไฟ อันเป็นเรื่องลึกลับระยะยาวจึง “จืด” เกินไป นอกจากนี้มันนำไปสู่ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมากๆ กรณีน้ำท่วมใหญ่เพราะ การตัดไม้จึงจะเป็น “ข่าว” ชั่วครู่ช่วยยาม ไม่ค่อยมีการขุดลึกไปถึงรากเหง้าของปัญหา หลังจากนั้น สื่อมวลชนก็จะกลับสู่ประเพณีปกติของตนในเกือบจะทันที นั่นก็คือ การยุยงส่งเสริมให้คนบริโภค ทุกสิ่งทุกอย่างมากขึ้นๆ (บุญรักษ์ บุญญะเขตมาลา, 2539 : 125)

ในขณะที่ วันชัย ดันดิวิทยาพิทักษ์ บรรณาธิการนิตยสารสารคดี กล่าวว่า ข่าวสาย สิ่งแวดล้อมเหมือนลูกเลี้ยงหรือลูกภรรยาในกองบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์หลายๆ ฉบับ เรียกได้ว่าถ้าข่าวสิ่งแวดล้อมถูกเสนอขึ้นหน้าหนึ่ง แล้วตอนเย็นเกิดมีข่าวใหม่แซงเข้ามาข่าวที่จะถูก ตัดออกไปก่อนก็คือข่าวสิ่งแวดล้อม (กุลธิดา สามะพุทธิ และคณะ, 2545 : 170)

นอกจากนี้ วิลาสินี พิพิธกุล (2538 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2543 : 265) ได้ ศึกษาบทบาทของหนังสือพิมพ์ในการสื่อสารเรื่องความเสี่ยงทางสิ่งแวดล้อม กรณีมลพิษจาก โรงไฟฟ้าแม่เมาะ จ.ลำปาง พบว่า วิธีการรายงานข่าวและเกณฑ์วินิจฉัยคุณค่าข่าวนั้นยังติดมาจาก เกณฑ์แบบประเพณีที่นักข่าวสายการเมืองใช้อยู่คือ แบ่งคู่กรณีเป็น “มุมแดง” และ “มุมน้ำเงิน” รายงานแบบสถานการณ์คืบหน้าไปวันต่อวัน เน้นเหตุการณ์เคลื่อนไหวและตื่นตื่นเร้าอารมณ์ มากกว่าจะมุ่งสร้างความเข้าใจและสร้างความตระหนักถึงการแก้ไขในระยะยาว วิธีการเช่นนี้ทำให้ ประชาชน “ตื่นตื่น” กับข่าวเป็นพักๆ แต่มิได้ “ตื่นตัว” ต่อการแก้ปัญหาสภาพแวดล้อมในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม ศ.นพ.ประเวศ วะสี ได้กล่าวไว้ว่า สื่อมวลชนเป็นอุตสาหกรรมจิตสำนึกที่มี ผลกระทบอย่างใหญ่หลวงและรวดเร็ว มีผลกระทบต่อโลกทรรศน์และวัฒนธรรมอย่างรุนแรง ที่ ผ่านมาสื่อสารมวลชนยังไม่สร้างโลกทรรศน์ วัฒนธรรม พฤติกรรม ที่เป็นผลบวกต่อสิ่งแวดล้อม

ตรงข้ามกลับถูกใช้เป็นเครื่องมือสร้างบริโคโนมิยทรรสนะอันส่งผลลบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างรุนแรง แต่ขณะเดียวกัน สื่อสารมวลชนก็สามารถเป็นปัจจัยทางบวกต่อการพัฒนาแบบยั่งยืนที่ทรงพลังสมควรได้รับความสนใจและนำมาใช้ให้ถูกทาง ดังนั้นถ้าจะมีการพัฒนาแบบยั่งยืนจะต้องเอาใจใส่เรื่องสื่อมวลชนให้มาก และควรตั้งคำถามเชิงจริยธรรมเกี่ยวกับว่าใครเป็นเจ้าของสื่อและมีการใช้สื่ออย่างไร ถ้าคนจำนวนน้อยเผด็จการเรื่องสื่อและเอาสื่อไปสนองประโยชน์ของคนส่วนน้อย ก็จะมีการทำลายทรัพยากรมากเพื่อประโยชน์เฉพาะหน้าของคนส่วนน้อย กรรมสิทธิ์ในสื่อมวลชนและการใช้สื่อมวลชนเพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีเป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาแบบยั่งยืน (สิทธิ์ บุตรอินทร์: บรรณาธิการ, 2535)

การที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่มีความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตก็ตาม การพิทักษ์สิ่งแวดล้อมให้มีสภาพคงเดิมและให้ประโยชน์ต่อการดำรงชีพของมนุษย์ จึงเป็นปัญหาที่ต้องการการเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ในฐานะสื่อมวลชนที่ต้องใช้ความพยายามอย่างต่อเนื่องในการปฏิบัติหน้าที่ ด้วยประการฉะนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่า สื่อมวลชนในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ มีนโยบาย และให้ความสำคัญต่อการนำเสนอเนื้อหาเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมสอดคล้องกันหรือไม่ มีการนำเสนอเนื้อหาของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในประเด็นใดบ้าง และเมื่อเปรียบเทียบเนื้อหาของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมมีประเด็นการนำเสนอสอดคล้องสัมพันธ์กันหรือไม่ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นรายวันของจังหวัดเชียงใหม่ แสดงบทบาทในการนำเสนอเนื้อหาเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมขึ้นในสังคมอย่างไร

2. ปัญหานำวิจัย

1. หนังสือพิมพ์รายวันของจังหวัดเชียงใหม่มีนโยบายสอดคล้องกับการนำเสนอเนื้อหาเพื่อส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือไม่อย่างไร
2. หนังสือพิมพ์รายวันของจังหวัดเชียงใหม่ มีการนำเสนอเนื้อหาของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในประเด็นใดบ้าง
3. เมื่อเปรียบเทียบเนื้อหาของ ข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม มีประเด็นการนำเสนอแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

3.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างนโยบายกับการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ประเด็นการนำเสนอเนื้อหาของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบประเด็นการนำเสนอเนื้อหาของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4.ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจะศึกษาวิเคราะห์การแสดงบทบาทในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของหนังสือพิมพ์รายวันจังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาเฉพาะในข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ เท่านั้น
2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรคือ
 - 2.1 ประชากรที่เป็นบุคคล ได้แก่ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันจังหวัดเชียงใหม่
 - 2.2 ประชากรที่เป็นสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์
 ที่ตีพิมพ์และออกจำหน่ายระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2553 รวมระยะเวลาในการศึกษา 1 ปี มีหนังสือพิมพ์ที่ใช้ศึกษาทั้งหมด 730 ฉบับ โดยหนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์จัดว่าเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นของจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีลักษณะตีพิมพ์รายวัน และถือได้ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่สามารถยื่นหยัดมาได้เป็นเวลายาวนานและค่อนข้างได้รับความนิยม

5.นิยามศัพท์

การวิเคราะห์เนื้อหา หมายถึง เทคนิคหรือระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ศึกษาเนื้อหาข่าวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์ ในที่นี้จะวิเคราะห์เนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ ที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์รายวันของจังหวัดเชียงใหม่

การส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายถึง การแสดงบทบาทของหนังสือพิมพ์รายวันจังหวัดเชียงใหม่ในการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยผู้วิจัยได้มีการจัดแบ่งกลุ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิด

ของชูลต์ และคูเฟรสเน (Henry H. Schulte and Marcel P. Dufresne, 1994: 351-352 อ้างใน อมรพรณ ชุ่มโชคชัยกุล และ นิธิดา แสงสิงแก้ว, 2548: 131-132) สามารถสรุปได้ 4 ประเด็น ดังนี้

1. ประเด็นเกี่ยวกับสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม เป็นเหตุการณ์ที่นานๆ เกิดขึ้น เกิดเป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆ สามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมได้ในเวลาไม่นานหรือมีความรุนแรงเป็นบางพื้นที่

2. ประเด็นเกี่ยวกับการสูญเสียความสมดุลของระบบนิเวศ หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างไร้ขอบเขตและไร้ทิศทางจากการพัฒนาโครงการต่างๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์

ในกรณีนี้หลายสิ่งสูญเสียไปแล้วไม่สามารถฟื้นคืนสู่สภาพธรรมชาติดังเดิมได้ หรือต้องใช้เวลานานในการฟื้นฟูกว่าจะกลับคืนสู่สภาพเดิม อีกทั้งผลกระทบไม่ค่อยจะมองเห็นได้ในทันที แต่เป็นปัญหาที่ค่อยๆ สะสมตัวเองมากขึ้นและรอวันที่จะประทุขึ้นมา นับเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ร้ายแรงและส่งผลกระทบในระยะยาว

3. ประเด็นเกี่ยวกับผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบของกฎหมาย นโยบาย โครงการและกิจกรรมอื่นๆ ของมนุษย์ ที่มีผลต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และคุณภาพชีวิต

4. ประเด็นเกี่ยวกับการป้องกันแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม หมายถึง การนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวิธีการและมาตรการต่างๆ สำหรับการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อมเอาไว้ให้ยั่งยืนยาวนาน

หนังสือพิมพ์รายวัน จังหวัดเชียงใหม่ หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อนำหน้าเช่นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาเป็นรายวัน มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม สำหรับในการศึกษาครั้งนี้หนังสือพิมพ์รายวันของจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์ และหนังสือพิมพ์ไทยนิวส์

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องระหว่างนโยบาย กับการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อทราบถึงประเด็นการนำเสนอเนื้อหาของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3. เพื่อทราบถึงความสอดคล้องสัมพันธ์ในประเด็นการนำเสนอเนื้อหาของข่าว บทความ และบทบรรณาธิการ เกี่ยวกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

4. ผลการศึกษาเป็นกระจกสะท้อนให้หนังสือพิมพ์รายวันของจังหวัดเชียงใหม่เห็นถึงการ
แสดงบทบาทในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง